

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer Magine erets

[ʿal] Shulḥan ʿarukh Oraḥ ḥayim : ʿim kol ha-maʿalot

Ḳaro, Yosef ben Ephraim

Ḳרו, יוסף

Ṽilna, 619 = 1859

בטיה ראב רבחמה לעבמ המדקה

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11209

הקדמה מבעל המחבר באר היטב

הקדמה אתה קמנה לעדת מי מנה' בערות האל הנותן בפי מענה

פוסחים על המעשים. מהבי יהבו משקל שקלו לאלפי אלפים. נלל כן חזרתו
מחשבתו הראשונה ונסמתי אחר ימינו. ועל חלק אורח חיים שמתי בתחלה
עניי. וראשית שמתי לכבי לעמוד על בוריו לזרות ולחבר. תבן כן הכר.
ובכל המקומות שמצאתי שדבריו אינן מוכרחות. כתבתי עליו בחובלה מנולה
ואהבת מסותרת. ומה שמצאתי שהוא אליבא דהלכתא סדורות. נתתני על
הלכות הדרת. היא המעלה האחת. ולכל איש ההפך חיי'ם יהיה נלחם.
המעלה השנית אשר יאמר עליו ראה זה דבר חדש. הוא הספר נחמד פרי
חדש. ואור חדש הופיע סתר בארץ. הוא הספר נחמד יד אורח. וכמה וכמה
שאלות ותשובות שכל אחד ואחד דובר דברי אשר ערן לא היו בעולם בזמן
הדפוס הראשון של המחבר וכל יקר ראתה עיני ברברתי והתקתי כל אחד
ואחד במקום עומדוהו. ואלה מוסף על הראשונים. בכמה וכמה חרשי דברים.
ומפעמים הרבה מינים. ויננו רינונים. והונים ביקרת מפניו. המעלה
השלישית מאד נעלה. בכל מקום שהמחבר אשר לפני נקמה נפשו בקצרה
או לשוננו אינו וזה וברת. ועי' כן אין כל אדם יכול לשתות מי בארץ. די
מחזורי כי ברובה מקומות עיקר חסר כן הספר. עי' הדרכתו דיבורי באמרי
שפר. והכל בנתינת מעט. ובאמרי נועם. כדי למצוא פתח פתוח לשבים
ועברים. כאשר עינים תחונת מישרים ואחרון אחרון חביב שתהיה אותו
מכל השנויות. שלא יצא רבר שאינו מתוקן מתחת ידי לא יחסר ולא יעיקר
שום תיבה או אות. ואלקי הצבאות. וראני בתורתו נפלאות. והוא עורר
לי להוציא לאורה הבורי גם על חלק השן משפטן הן תשואות. ובכן אודה
לאהלי ישעו ואברך שמו בכל עת אשר הגדיל חסרו עליו לא כנסול ידי וכשרון
מעבדי כי אם ברחמי וחסדיו נמלני שתחיוני וקיסנו והגיענו לזמן הזה. ואחפלה
על העתיד לסייעי לקרב אל מוכח הדפוס המהולל. ביאורי באר היטב
על השלחן ערוך סמור חושן המשפט דברים מטיילי מנלה. כמאורות הגדולים
ראשי נולה. התורם לסדר ולפטר אלה תורת העולה הוא העולה

כ"ד הצעור באלפי יהודה אשכנזי דיון סקל מוקסין בן החכם
הכלל מהר"ד שמעון זצ"ל ספר ואנן הקל פ"ה דמין יע"א.

וזאת ליתורה ויאמר אחרי דואי שוכני ה' לשתי שלמות מהורות. ומשלחן
נבוה קא ויבא להוציא לאורה אור יקרות. ביאורי באר היטב
על שלחן ערוך סמור וידה דעה לתבין ולהורות. וגם על שלחן ערוך
סמור אבן העזר. הית לי לעור. והם קצווי דיינים מכל המוסקים ראשונים
ואחרונים. ומכל שאלות ותשובות פנים מפנים שונים. באופן שבנקל ימצאו
הפנים המצויות הדין דבר דבור על אופניו. ועל מה המבטעו ארניו. וכן הבאר'ת
וללו ישקו הרועים והמורים פנים בתורה שליו כהלכה. אשרי העם שליו כמה.
ובראות העמים והמרים אל משמעת חוקי התורה והמצוה את יופי הספר
מלאכת שנים ויקח הפארת. אמרים הב תב יהיב כמה לחביבי ההוראה
שנלה פנים לבעני התורה ולומדיה ויהיו לנו למזכרת. קולפת את הסילה
מנוקה ומנופה בלי' נפה ודעת האחרונים בו. מבוראת. ורבים אמרים לנפשי
הנה מעשה ירך להתבאר'ת תיש ומתר. גם על שאר חלקים הנותרים. כדי
שחא לנו כל ה' חלקים עם ביאורים. בכך השבתי דרכי והמכתי בדעתי
להוציא תעלומות לאורה על חלק חושן המשפט לתגדיל תורה ולהאדירה.
על חלק א"ה כבר הוא לעלמים. וערוך הוא עם כל מיני מפעמים.
שחא לנו כמנו נעדרת. ומה אעשה עוד שתהיה לי לשם ולהפארת עי'כ
אשים ברבתי. על חלק ח"ט שהיא חלקתי שאין תלוי עליו עריון שלמי הנבורים.
כאשר נודע בשערים ואו יהו כל ה' חלקי שלחן ערוך מבוראת. והוא יהיה
לי לנשרת. כך עלתה במחשבתי. אם יהיה חלקים בערותי. אך עיפי ושיבוני.
ועל משכבי סדוק רעיוני. אך האמר שהמחבר אשר לפניך שמו הרב ר'
ישעיה. הלאו והגדיל תושיה. ולא הניח לך עוד לעשות מוספה. כי תרתו
תמימה. הלא די לך וחרת. בכמה וכמה חבורים ושאלות ותשובות שלא היו
לפניו זה בונה זה סותר. ולמה גזית אותו בתבניתו הלא לא בא עד סוף
המליחוי. ואת ועוד אחרת. ויהיה לך למשמרת. הלא השגת עליו כמה וכמה
שנויות. וזה יהיה לך לברכה לתנאות. גם בהרבה מקומות קיצר בכפס
שהיה לו להאריך. והו גם אין ערוך. והוא עשה זאת כמו שכתב בהקדמתו
שנענעו לו שערי דמעות והעולם באים עי'. כן לירי מעות. ועוד כמה חסרונות.
אשר לא יכול להמנות. אשר מעו מדפיסים הראשונים. והעלו קמסונים

הקדמת הרב הגאון אמיתי הירוף והבקי המפורסם מופת הדוד מוהר"ר אפרים זלמן מרגליות מבראד נ"י

ולבעלי הנפש עכ"ל. והתקתי אמריו כי נעמו ואחריו באו רבינו בעל המורים
ורבינו ירוחם וקבצו כעשרי נרנס סן התלמוד ורש"י ותוספת ופסקי רבינו הראש
ותשובותיו ויתר עדרים המונים המונים בעוסק חרוץ אשר מכבדות האוהה
הארץ. ואחרים יאיר נתיב מגדולי התורות אשר חידשו מסקי הלכות ותשובות
לאלפים ורבבות הבינים גם הקדים רבינו הבית יוסף בספרו הארוך וכבדי
לשנות התלמודים דרך קצרה נקטם נפשית בקצורו ואחדר לחו כלולי בארבעה
שולחן ערוך וכמעשהו סמנו היה זאת התורה אשר ש"ה משה אה"ו רבינו הרמ"א
ז"ל בתודיעו דרכו משה על המור והנהגותיו לש"ע וצביו ואוסף כדלית ואשר
ליקט אחריו מספרי הכבי התורות ותשובות אשר לא ישפתם עין בא"י ועליהם
המסידו חכמים דבריהם בכל דור ודור פורושים וביאורים וחרושים אשר
לבקרים מתחדשים ונשא גם את השלחן ערוך לכל כליו ולכל עבודתו מלבד
אשר קמן וריבין רבינו בעל כנסת הגדולה אשר בסו לא ימולה. אפי כי
אחיו כל אלה באו בעל פנים חדשות ובעל לשם הקמת שמו ולקטו מכל השו"ת
אשר נתבררו עד זמננו. אך לא השליפו ועולות השאירו. ומאו עד עתה
יצאו לאור שי"ת מגדולי עולם והסת מלאים סולת נקיה מינינם מפורשים
אשר יש לצבור צורך בהם והתפץ למלאות את ידו אף אם נמצא באפיקתתו
כל הספרים. בה כי יכול להיות חופש בחירותם הנמצא כזה ומספקא לא
מרגליות נ"י אב"ד וק"ק דובנא רבתי יע"א כי הוא חור וניעור הדפוס המשובח
ועתה חזרו ויסרו. ואחי הנאן שיחיה נקט מילתא ברעיתא לארפוסו אררא
ס' הארבע ש"ע עם באר היטב ושאר ליקוטים כפי הנדרסם מקדם ולהוסף
על זה יצא ללקוט מכל שי"ת הראשונים והאחרונים קיצורו דיינים כי עוד נשאר
מתשובות הראשונים אשר לא הובאו בית יוסף. ואת אשר הבעל פנים חדשות
ולקט הקמה עשו שיריים. והוסף קמחא ורובשא עיקר אשר דרה מנזות
האריות שבתורה תשובות חצובות מתבני התורות שלפנינו על הרינו זה.
הדל והרוה. הנקרא בשמו ספר שער'י תשובה' גם לרבות הגהות כוללים
על הש"ע וחמ"ו והמג"א וקצת ביאורים אשר מני אפרים שרשם הנקרא י"ד אפרים
שם לבי ועל. כי אשר עלה במחשבה לפני תצטרף למעשה רב. שאין לך
זכות הרבים גדול מזה. ובקנטרם המודעא אשר נדרס מאחי הנאן נ"י מתואר
פאר הענין ומעשהו בקודש התשובות וספרי המוסקים הבאים מתרשי. אשר
יקן כבודו ותחוק את ידו ובעודו באביו להורות נתן כלבי להיות יודע בינה
לעתים להפין מעינתם להשקות ברהמים עדי צאן קדשים ובאו כן עתה
שהולדות והשחרות עבר אמצעי ורועתי ללקט אורות בשרי ובנות מאות
צפונות לשלוח על פני חצות. אביו ושר נמרוצות אשר יש לצבור צורך בהם
ותאומם אביו להם כי נברו העם המתאום מי ישקנו מים מביאור יד אפרים
להיות

אמר אפרים אמר המלך החכם ע"ה חיות איש סדור במלאכתו לפני מלכים
ותיצב. כל אשר חלק לו בינה השכל וידוע כי רבים עמי
הארץ אשר באומנתם יתנו תרש וזרף מחליק פטיש פולח ובוקע. חרשי
וודעי. איש איש ממלאכתו אשר כמה עושים והכינו את אשר יביאו להם
כלים מכלים שונים ויאסף אותם המונים המונים וכל כלי יקר ראתה עיני.
הוא שם בוננו. ולבבו ביין כי הוא צריך לעינו. לא ישקוט ולא ינוח עד
אין קנותו. אם ירבה כסף קמנתו העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט מתביאו
די מסורו. כי בלעדו לא ירים איש את ידו. ואין אומן בלא כיום. ובלעדים
יתיה דך נבלם. ומה יעשה ביום מחר בהכלים אותו ריעו ובפיהם ירצו עמוד
ונשעלה מלאכתו ומעשהו ירך אל תרף. והוא מוסן ידו בצלחת. ומה ישיב
פני פתח. אם לא קיים אשר קבל והחל לעשות. אחרי כי אין כלי אומנתו
בידי. שכל את ידו. וזה חלק אדם אשר לבו צפון משכל. כי גם אשר הביא
בידו כלים יקרים. והמה אצלו מפוזרים. בכל פנות ועברים. וזה תהלו לשו"ת
ובשעת הצריכה בעת ההיא יחפץ כשנסמית בידיה תתפש לא באלה חלק
איש משכיל ומתור במלאכתו הוא יערוך מערכתו. וכל כלי מעשה אשר נמצא
אחר יקנו אל מקום אחד. וזהו מסודרים לפניו כשלחן ערוך. ולא יכלה ויוציא
ומנו בתוצאת שלא לצורך. ונשאלתי המלך הזה אל המורים כי כל אשר
להתמיר או להקל ולעמוד על נפשו. רק יסתבל בתורה שהוא כלי אומנתו
ירבנו לבו לקרב אל המלאכה כמלאכתו של תורה חלילה לו לזעים לבו אן
להתמיר או להקל ולעמוד על נפשו. רק יסתבל בתורה שהוא כלי אומנתו
של הקב"ה ובפרם מנת הלבנו בגולה והתקנו מכלי אל כלי. ואברה הכסת
המנינו וכמעט שנתבחה התורה ח"ו. לולי ה' הוהיר לנו שרירי השירודים אשר
ה' קרא. אשר בכל דור ודור עומדים עלינו. ויהי כי הוקשה עלינו לשאוב
מים התלמוד. כי תש רבינו. וקצר די שכלנו. תרשו ורעו וקצרו וסחטו והניפו
סלת מנופה. ואת הכל בעטם עשו יפה. הן הנה כותבי הלכות גדולות
ומרותם ואתריהם הריף והרמב"ם קצרו ונדרשו והעמידו ערימות ערימות
וכמותם תרומות סן התלמוד ופרושי הגאונים. ואחרים רבינו הרשב"א אשר
איון חוקר ותיקן בספרו תורת הבית הארוך ממנו לא יבצר לעשות נד קצר.
ולפן דעת את העם בספר תורת הבית הקצר. ובהקדמת הספר כתב וז"ל
אמר שלמה ב'י אברהם אדרת ברצלוני ראיתי את העם המתאומים תאוו לנפש
לשקוד על דלת ולדרוש מעל ספר ה' בבתי הנפש לשמוע את דבר ה' לשמור
את דרך עץ החיים ומכל משמר לצנור לבם ולבתור בחיים. גם מעמל הטיס
משמרות המונים לשמור את משמרת הכנות והכנים. נפשם בהם התעמקו
לנפשי ולקט לעתד בשעה מבולת לביתם. ויסחרו אל ארץ ויקשרו נפשם
לנעוהם ויצאו בשעה ללקוט ולשכון בנצורים בערים ובכפרים. על זאת
התורמים מקומם התעמקו רוחם לבית מאים ויהמו סים למצוא להם מנוחה.
כי הספרים הגדולים והנאים ולא נשנו בימים קצרים. כי לינו בכפרים וללקוט
פנינים מספרי התלמוד ודברי הראשונים והתאוו תאוו לפתוח להם שער
ויצאו בו ידו חובתם ולערוך לנפיהם שלחן בענין איסור והיתר באשר הם
צדיקים ויטו ויליות לשמור רגלם מלבד באיסורי מאכלות ב'. עי' הדקתי
ונכנסתי במלאכה האת בשם ה' אשר עשה לנו את הנפש והאת והסוב
ועקרי הדברים ולקטם אחר אחר דברים כפי היכולת קצרים מתוך אותם ספרים
ואכתובו בעז"ה דרך משא ומתן. ואחר אכתוב מסקי החלכה כאילו הדברים
בקבלה לנו מסויים. ויצא הקרא ידי חובתו בלמוד בשומו השנותי והבתי
ולחקור מתוך הליכותיו ויצא בהיותו עושה מתוך הקצרות את המעשה. והבתי
לה' וקויתי לו להיות מאמירי זה לבית מצודת ולמשיב נפש ליושבים לפני ה'

